

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія з видавничої справи, культури та української філології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА

галузь знань 0101 Педагогічна освіта

спеціальність 5.01010201 «Початкова освіта»

спеціальність 5.01010101 «Дошкільна освіта»

спеціальність 5.01010601 «Соціальна педагогіка»

галузь знань 0202 Мистецтво

спеціальність 5.02020401 «Музичне мистецтво»

спеціальність 5.02020501 «Образотворче мистецтво»

спеціальність 5.02020701 «Дизайн»

спеціальність 5.02020201 «Хореографія»

галузь знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини

спеціальність 5.01020101 «Фізичне виховання»

галузь знань 0201 Культура

спеціальність 5.02010201 «Бібліотечна справа»

спеціальність 5.02010501 «Діловодство»

галузь знань 0303 Журналістика та інформація

спеціальність 5.03030301 «Видавнича справа та редагування»

галузь знань 0304 Право

спеціальність 5.03040101 «Правознавство»

галузь знань 0305 Економіка та підприємство

спеціальність 5.03050801 «Фінанси і кредит»

галузь знань 0306 Менеджмент і адміністрування

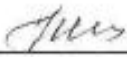

спеціальність 5.03060101 «Організація виробництва»

Київ
2015 рік

Робоча програма «Світова література» для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта, спеціальності 5.01010201 «Початкова освіта», 5.01010101 «Дошкільна освіта», 5.01010601 «Соціальна педагогіка»; галузі знань 0202 Мистецтво, спеціальності 5.02020401 «Музичне мистецтво», 5.02020501 «Образотворче мистецтво», 5.02020701 «Дизайн», 5.02020201 «Хореографія»; галузі знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання»; галузі знань 0201 Культура, спеціальності 5.02010201 «Бібліотечна справа», 5.02010501 «Діловодство»; галузі знань 0303 Журналістика та інформація, спеціальності 5.03030301 «Видавнича справа та редагування»; галузі знань 0304 Право, спеціальності 5.03040101 «Правознавство»; галузі знань 0305 Економіка та підприємство, спеціальності 5.03050801 «Фінанси і кредит»; галузі знань 0306 Менеджмент і адміністрування, спеціальності 5.03060101 «Організація виробництва»
«25» серпня 2015 року - ___ с.

Розробники: **Гейхман Зоя Леонідівна, Костюченко Валентина Петрівна, Митринська Галина Людвігівна, Перевертун Ольга Петрівна** викладачі циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології
Протокол № 1 від «25» серпня 2015 р.

Голова циклової комісії О.В.Груздьева
Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова
Заступник директора з навчальної роботи С.І. Дем'яненко
Заступник директора з навчально-методичної роботи З.Л. Гейхман

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «31» серпня 2015 року

“ ___ ” _____ 2015 року Голова Методичної ради М.В. Братко

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Програма навчальної дисципліни

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Світова література»

V. Теми лекцій

VI. Теми семінарських занять.

VII. Теми практичних занять.

VIII. Самостійна робота.

IX. Карта самостійної роботи студента.

X. Система поточного підсумкового контролю знань.

XI. Методи навчання.

XII. Методичне забезпечення курсу.

XIII. Очікуваний результат

XIV. Список рекомендованих джерел.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма із світової літератури призначена для Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, який здійснює підготовку молодших спеціалістів на основі базової середньої освіти.

Зміст навчального матеріалу укладено на базі програми для загальноосвітніх навчальних закладів, 10-12 класи, природничо-математичний, технологічний напрями (рівень стандарту) (керівник авторського колективу – Ю.І.Ковбасенко), 2009 р., в той же час деякі позиції відтворюють зміст програм для загальноосвітньої школи, 2001 р. та профільних класів, 2004 р.

Вивчення світової літератури має здійснюватись на основі поєднання особистісно зорієнтованого, комунікативно-діяльнісного, соціокультурного та компетентнісного підходів.

Метою вивчення курсу світової літератури є формування широкої читацької компетенції у студентів, яка базується на знаннях, уміннях пізнавального і творчого характеру, соціальних навичках, світоглядних переконаннях тощо.

Для досягнення цієї мети слід вирішувати такі **завдання**:

I. Навчальні:

- *формувати* у студентів уявлення про художню літературу як мистецтво слова, важливу складову системи мистецтв і духовної культури народів світу; читацьку потребу, здатність насолоджуватися мистецтвом слова, засвоювати духовно-естетичний потенціал художньої літератури, реалізувати його у власному житті;
- *ознайомлювати* студентів із сукупністю відомостей про вершинні явища світового літературного процесу означеного періоду; з основними етапами його розвитку, чинниками, що вплинули на процес оновлення та модернізацію художніх стилів, методів, форм художньої виразності;
- *висвітлювати* найважливіші періоди творчого шляху визначених програмою авторів, творчою історією їх літературних творів;
- *розкривати* проблематику та ідейно-тематичну основу художніх творів, особливості їх композиції, сюжету, авторського задуму;
- *визначати* місце і значення творчості письменника у розвитку світової культури, а також їх творів як у творчому доробку митця, так і в літературному процесі даного періоду;
- *виявляти* нові засоби та форми художнього самовираження митця в межах певної доби, течії чи напрямку у мистецтві;
- *навчати* студентів визначати національну своєрідність і загальнолюдську значущість літературних творів, у тому числі шляхом зіставлення зі зразками різних національних літератур;
- *давати* студентам оптимальний обсяг літературознавчих понять і термінів, необхідних для повноцінного аналізу й інтерпретації художніх текстів,

- розуміння ними головних закономірностей розвитку літературного процесу;
- *закріплювати* зі студентами вміння й навички аналізу й інтерпретації художнього тексту, здатність сприймати його з урахуванням задуму й стилю автора, бачити кожен конкретний твір у літературному, культурному та історичному контекстах;
- *спонукати* студентів до власного оціночного судження щодо літературно-критичного аналізу вивченого твору в цілому, проблематики, характеристики головних героїв художніх творів, методу та стилю автора;
- *розвивати* усне й писемне мовлення студентів, мислення (образне, асоціативне, абстрактне, логічне тощо), літературно-творчі спроможності молоді: готувати доповіді, реферати, пошуково-дослідницькі роботи, проекти, презентації, писати твори на літературні та публіцистичні теми;
- *підвищувати* читацьку культуру студентів, критичне мислення, навички самостійного аналізу та аргументованого оцінювання прочитаного;
- *стимулювати* у студентів бажання самостійно здобувати, опрацьовувати і використовувати інформацію під час навчального процесу.

II. Виховні:

- *стимулювати* інтерес до читання в цілому, що сприятиме визначенню кожним студентом програми особистої пізнавальної діяльності при вивченні курсу світової літератури;
- *підтримувати* у студентів стійку мотивацію вивчення зарубіжної літератури, відчуття краси та виразності художнього слова, духовно-емоційну відкритість щодо кращих здобутків світового літературного письменства, інтерес до художнього світу кожного митця;
- *розвивати* свідоме зацікавлення набутками світової літератури, а через художні твори – поваги до народів, толерантного ставлення до їх культури, традицій, звичаїв та обрядів;
- *прищеплювати* повагу до художнього твору як унікальної одиниці передачі інформації, як витвору мистецтва;
- *сприяти* виробленню естетичних смаків, поглядів і уподобань студентів, їх стійких моральних переконань, відчуття необхідності виконання суспільного обов'язку;
- *формувати* розуміння студентами виховного змісту морально-філософських категорій добра і зла, гуманістичного світогляду, несприйняття культу сили й переваги матеріальних цінностей над духовними;
- *розкривати* руйнівну силу впливу життєвих спокус на особистість людини, поняття злочину і кари, свободи у взаєминах людини і суспільства;
- *підвищувати* загальний рівень культури студентів як повноправних членів соціуму та активних учасників соціальних процесів;
- *спонукати* студентів до постійного морального та естетичного самовиховання та самовдосконалення, розвитку власних творчих обдарувань та нахилів;

- *виховувати* у студентів повагу до духовних скарбів народів світу, расову, етнічну, соціальну, гендерну, релігійну, індивідуальну толерантність одночасно зі здатністю формулювати й активно відстоювати власну позицію, свою систему життєвих цінностей і пріоритетів, прагнення мати ніким не нав'язане світобачення, не бути об'єктом маніпуляцій.

III. Формування читацької культури:

- *формувати* у студентів вміння оцінки та тлумачення (інтерпретації) художнього твору на підставі літературознавчого дослідження та права читача на особистісне оціночне судження;
- *відпрацьовувати* навички компаративного аналізу художніх творів та зіставлення героїв в межах одного твору чи різних творів; здатність бачити кожен конкретний твір у літературному, культурному та історичному контекстах;
- *розвивати* культуру мовлення студентів та виразного читання художніх текстів різних жанрів, майстерність полеміки;
- *прищеплювати* молодому поколінню високий естетичний смак.

Завдання курсу літератури - ознайомлення студентів з дійсністю, минулим і сучасним життям всього людства, вироблення уміння, керуючись принципом історизму, сприймати життєві факти і події, зображені в літературному творі, давати їм правильну, обґрунтовану оцінку з позиції загальнолюдських морально-етичних цінностей.

Об'єктом вивчення курсу світової літератури є художній твір, його естетична природа та духовно-етична сутність. Тому аналіз та інтерпретація літературного твору мають спиратися на ґрунтовне знання тексту, докладний розгляд ключових епізодів, доречне цитування, виразне читання окремих творів або їх фрагментів тощо. Теоретичні аспекти вивчення твору при цьому слід розглядати не як самоціль, а як один із засобів визначення своєрідності його поетики.

Термін вивчення предмета визначається навчальними планами навчального закладу. На вивчення предмета відводиться 104 години, з них 7 годин - на самостійну роботу.

Програма із світової літератури найуспішніше буде реалізована на лекціях, семінарських та практичних заняттях, що обов'язково мають передбачати активне використання сучасних педагогічних технологій (комп'ютеризоване навчання, інтерактивні види і форми роботи), які формуватимуть пізнавальну самостійність студентської молоді та сприятимуть розвитку їхньої читацької культури, а також використання мультимедійних технологій, що являють собою скоординоване одночасне функціонування візуального й аудіорядів, використання фото- й кіноматеріалів, малюнків, таблиць, схем, текстів і т. ін., підпорядкованих певній навчальній темі.

Домінуючою формою навчання є діалог, який відбувається на всіх етапах навчальної діяльності, внаслідок чого йде розвиток логічного зв'язного мовлення, вміння обґрунтовувати свою думку. Необхідно також залучати студентів до ведення науково-дослідної та пошукової роботи, що

активізуватиме їх розумову діяльність, готуватиме до самостійної роботи і вирішення нестандартних завдань.

Оскільки програмою передбачено вивчення чималої кількості поетичних творів, частина навчального часу приділяється декламуванню віршів та уривків напам'ять. Тому у програмі подано список творів, рекомендованих для вивчення студентами напам'ять.

Курс світової літератури має забезпечити максимальну можливість варіативності змісту і форми навчального процесу, використовувати всі можливості, які дає диференційоване навчання та індивідуальний підхід до студента. Тому розділи “Рекомендована література для додаткового читання”, “Рекомендована література” спрямовані зорієнтувати студентів на визначення програми особистої літературної науково-пізнавальної діяльності, яка буде реалізуватися під час самостійного читання, написання реферату, дослідної роботи, підготовки презентації тощо.

З художніми текстами, передбаченими програмою, студенти ознайомлюються в перекладах, тому при вивченні ліричних творів необхідно звернути їх увагу на роботу зі зразками декількох літературних перекладів українською мовою, що сприятиме зануренню в художньо-образну структуру поезії, розумінню складності мистецтва перекладу. Водночас слід враховувати, що, працюючи з вершинними творами світової літератури в найкращих українських перекладах, студенти опановують саме нормативну літературну мову.

Курс навчальної дисципліни вивчається українською мовою. Водночас, враховуючи специфіку навчального закладу, індивідуально зорієнтованого навчання, доцільно було б, за умови готовності студентів, викладання певних тем здійснювати мовою оригіналу (російською, англійською, французькою тощо). Адже у програмі широко представлені різні національні літератури світу. Тому використання на заняттях світової літератури оригінальних текстів (поезія Ш.Бодлера — французькою, В.Одена — англійською, Анни Ахматової — російською і т.д.) сприятиме опануванню студентами іноземним мовленням, що теж є важливою потребою відкритого європейського суспільства, яке буде Україна. При цьому слід відзначити, що на Інтернет сайтах наявні твори як в українських перекладах, так і мовою оригіналу. Така робота сприятиме не лише літературній освіті, а й мовній освіті студента, удосконаленню його комунікативної компетентності.

У програмі зазначені основні вимоги до знань та умінь студентів. Проте результати навчальної діяльності студентів не можуть обмежуватися лише знаннями, вміннями, навичками.

Новий етап у розвитку літературної освіти пов'язаний з упровадженням компетентнісного підходу до формування змісту та організації навчального процесу. Метою навчання мають бути сформовані компетентності як загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді та цінностях особистості. Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво

необхідних знань і умінь студентів. Упровадження компетентнісного підходу передбачає обов'язкове прогнозування результативної складової змісту, що вимагає адекватних змін у системі оцінювання навчальних досягнень. Тому під час тематичного планування та визначення мети заняття слід враховувати, з одного боку, обсяг навчального матеріалу програми, запропоновані в розділі “Зміст навчального матеріалу”, з другого — конкретні вимоги до рівня навчальних досягнень студентів. З цією метою до кожної теми програми визначено обов'язкові результати навчання: вимоги до знань, умінь студентів, що виражаються у різних видах навчальної діяльності.

Види контролю, кількість та форми інших перевірочних робіт (тематичне опитування, письмові творчі роботи чи самостійні відповіді на запитання, тести, реферати, повідомлення та ін.) визначає викладач. Під час оцінювання успішності студентів обов'язковим має стати контроль за прочитанням кожним студентом програмових творів, визначення рівня засвоєння їхнього змісту та вироблення вмій і навичок їхнього аналізу й інтерпретації, перевірка виконання усних повідомлень, письмових творчих робіт чи рефератів.

Основні вимоги до знань та умінь студентів із світової літератури на кінець вивчення курсу

За результатами вивчення курсу студенти мають набути такі предметні компетентності:

- вдумливо читати програмові твори;
- відтворювати в уяві художні картини, зображені письменником;
- критично аналізувати твір з врахуванням його ідейно-художньої цілісності та авторської позиції, самостійно даючи оцінку фактам, явищам, ідеям;
- оцінювати різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них;
- визначати основну проблематику, сюжет, композицію, систему образів і виражально-зображувальні засоби;
- уміти розрізняти характерні стильові особливості вивчених творів та особливості індивідуального стилю письменника;
- характеризувати героя твору, аргументовано оцінюючи його вчинки, мотиви та наслідки дій, порівнювати героїв одного або кількох творів;
- виявляти авторську позицію;
- обґрунтовувати власні оціночні судження щодо змісту прочитаного;
- визначати своєрідність віршованої мови зазначених чинною програмою поезій (розмір вірша, рими, строфи; художні тропи);
- розрізняти літературні напрями та течії, виявляти у програмовому творі їх найхарактерніші ознаки;
- зіставляти (при наявній можливості) твори мовою оригіналу і в українських перекладах;

- складати план (простий і складний), а також писати реферат, пошукову творчу роботу;
- створювати усні й письмові роботи, різні за обсягом, характером і жанром;
- складати тези й конспект літературно-критичних статей;
- писати рецензії на прочитані художні твори, переглянуті кінофільми, вистави;
- готувати інформаційні повідомлення, реферати, доповіді на літературну тему, презентації тощо;
- виразно читати твори українською та мовою оригіналу (при наявній можливості); користуватися словниково-довідковою літературою; визначати програму особистої літературної самоосвіти.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
<p>Кількість розділів 5 розділів</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 104 години</p> <p>Тижневих годин: I семестр - 2 години; II семестр – 3 години</p> <p>Самостійної роботи студента I семестр – 2 год II семестр – 5 год</p>	<p>Шифр та галузь знань 0101 «Педагогічна освіта», 0201 «Культура»; 0202 «Мистецтво»; 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я», 0303 «Журналістика та інформація», 0304 «Право», 0305 «Економіка і підприємництво», 0306 «Менеджмент і адміністрування»</p> <p>Шифр та назва спеціальності 5.03040101 Правознавство; 5.01020101 Фізичне виховання; 5.02020401 Музичне мистецтво; 5.02020501 Образотворче мистецтво; 5.02020701 Дизайн; 5.01020501 Діловодство; 5.02010201 Бібліотечна справа; 5.01010601 Соціальна педагогіка; 5.03030301 Видавнича справа та редагування; 5.01010201 Початкова освіта; 5.01010101 Дошкільна освіта; 5.02020201 Хореографія; 5.03050801 Фінанси і кредит; 5.03060101 Організація виробництва</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст»</p>	Нормативна	
		Рік підготовки: 1	
		1-й	
		Семестр	
		1-й	2-й
		Лекції	
		14 год.	28 год.
		Практичні	
		2 год.	10 год.
		Семінарські	
		14 год.	21 год.
		Підсумковий контроль	
		4 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		2 год.	5 год.
Вид контролю: екзамен			

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва розділів і тем	Кількість годин					
		Всього	лекції	практичні	семінарські	Підсумк. контроль	Сам. роб.
I	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОЗА XIX ст.						
	Вступ. Загальна характеристика розвитку культури та літератури XIX ст., розквіт соціально-психологічної прози.	2	2				
	<i>З французької літератури</i>						
	Стендаль (1783—1842). “Червоне і чорне”.	4	2		2		
	Оноре де Бальзак (1799-1850). “Гобсек”.	4	2		2		
	<i>З російської літератури</i>						
	Федір Достоєвський (1821-1881). “Злочин і кара”.	4	2		2		
	Лев Толстой (1828-1910). “Анна Кареніна”.	4	2		2		
	Підсумковий контроль	2				2	
II	ЛІТЕРАТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX ТА НА МЕЖІ XIX-XXст.						
	Огляд. Традиції і новаторські зрушення в літературі другої половини XIXст. Декадентські настрої в літературі та інших видах мистецтва. Поетична революція.	2	2				
	<i>З літератури США</i>						
	Волт Вітмен (1819-1892). Збірка “Листя трави”(твори за вибором викладача).	2		2			
	<i>З французької літератури</i>						
	Шарль Бодлер (1821-1867). Збірка “Квіти зла”; вірші “Альбатрос”, “Відповідності”, “Вечорова гармонія”.	2			2		
	Поль Верлен (1844-1896). “Поетичне мистецтво”, “Забуті арієти”, “Так тихо серце плаче...”.	2			2		
	Аргюр Рембо (1854-1891). “Голосівки”, “П’яний корабель”, “Відчуття”.						2
	Підсумковий контроль	2				2	
	Огляд. Натуралізм та течії раннього модернізму в художній прозі другої половини XIX ст.	2	2				
	<i>З англійської літератури</i>						
	Оскар Вайльд (1854-1900).“Портрет Доріана Грея”.	2			2		
	Разом за семестр	36	14	2	14	4	2
	Передумови та головні шляхи оновлення європейського театру на межі XIX-XXст.	2	2				
	<i>З норвезької літератури</i>						
	Генрік Ібсен (1828-1906). “Ляльковий дім”.	2			2		

	<i>З російської літератури</i> Антон Чехов (1860-1904). “Чайка”.	2		2			
	<i>З англійської літератури</i> Джорж Бернард Шоу (1856-1950). “Пігмаліон”.	2		2			
III	ЛІТЕРАТУРА ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.						
	<i>Вступ.</i> Історико-соціальна характеристика доби. Найвідоміші представники авангардистських і модерністських течій першої половини ХХ ст.	2	2				
	<i>З австрійської літератури</i> Райнер Марія Рільке (1875-1926) “Орфей, Еврідіка, Гермес”, “Ось дерево звелось...”.	1			1		
	<i>З французької літератури</i> Гійом Аполлінер (1880-1918). “Лорелея”, “Міст Мірабо”, “Зарізана голубка й водограй”.	1			1		
	<i>З англомовної літератури</i> Томас Стернз Еліот (1888 – 1965). “Ранок біля вікна”, “Суїні серед солов’їв”, “Порожні люди”.	1			1		
	<i>З іспанської літератури</i> Федеріко Гарсія Лорка (1898—1936). “Про царівну Місяцівну”, “Балада про чорну тугу”, “Гітара”, “Газела про темну смерть”, “Касида про сон під зорями”.	1			1		
	<i>З російської літератури</i> Олександр Блок (1880-1921). “Незнайома”, “Весно, весно, без меж і без краю...”, “Скіфи”. Анна Ахматова (1889-1966). “Довкола жовтий вечір ліг”, “Дав мені юнь ти сутужну”, “Реквієм”. Борис Пастернак (1890-1960). “Визначення поезії”, “По стіні збігали стрілки...”, “Зимова ніч”. Володимир Маяковський (1893-1930). “А ви змогли б?”, “Послухайте!”, “Лілічко! Замість листа”. “Срібна доба” російської поезії. Підсумковий контроль	1 1 1 1 2 2	1 1 1			2	2
	Огляд. Європейська модерністська проза та її засновники. <i>З ірландської літератури</i> Джеймс Джойс (1882-1941). “Джакомо Джойс”.	1 1	1 1				
	<i>З австрійської літератури</i> Франц Кафка (1883-1924). “Перевтілення”.	4	2		2		
	<i>З німецької літератури</i> Томас Манн (1875-1955). “Маріо і чарівник”.	2		2			
	<i>З російської літератури</i> Михайло Булгаков (1891-1940). “Майстер і Маргарита”.	4	2		2		
	<i>З англійської літератури</i> Джордж Орвелл (1903-1950). “Скотоферма”.						2
	<i>З французької літератури</i> Альбер Камю (1913-1960). “Чума”.	4	2		2		

	Із лірики періоду Другої світової війни. Пауль Целан “Фуга смерті”, Поль Елюар “Свобода”, з поезій К.Симонова , Ю.Друніної , О.Берггольц та ін. (за вибором викладача).	2		2			
IV	ЛІТЕРАТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.						
	Вступ. Специфіка літератури другої половини ХХ ст. Розвиток існуючих і виникнення нових літературних напрямів, течій і тенденцій. Модерністські й неоавангардистські тенденції в драматургії другої половини ХХ ст.	2	2				
	<i>З англомовної літератури</i> Вістен Оден (1907—1973). “Куди ж ти, куди?..”, “1 вересня 1939 року”, “В музеї образотворчого мистецтва”, “Популярний життєпис”. Ернест Хемінгуей (1899-1961). “Старий і море”. Джером Селінджер (нар.1919р.). “Ловець у житті”.	1 2 2					1
	<i>З латиноамериканської літератури</i> Габріель Гарсія Маркес (нар. 1928). “Стариган з крилами”.	2			2		
	<i>З японської літератури</i> Кавабата Ясунарі (1899—1972). “Тисяча журавлів”.	2			2		
	<i>Із французької літератури</i> Ежен Йонеско (1909-1998). “Носороги”.	2		2			
V.	ПОСТМОДЕРНІСТСЬКА ПРОЗА ОСТАННІХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХХст. ЛІТЕРАТУРА НА МЕЖІ ХХ-ХХІ ст.						
	Вступ. Загальна характеристика історико-культурної ситуації к.ХХ-поч.ХХІ ст. Постмодернізм як один із провідних напрямків мистецтва кінця ХХ ст.	2	2				
	<i>З сербської літератури</i> Мілорад Пāvич (нар. 1929р.). “Дамаскин” (або інший твір за вибором викладача).	2					2
	<i>З німецької літератури</i> Патрік Зюскінд (нар. 1949р.). “Запахи, або Історія одного вбивці”. Підсумковий контроль	2 2	2				2
	Огляд. Загальна характеристика сучасного літературного процесу.	2	2				
	Міжнародні літературні премії та їх вплив на розвиток всесвітньої літератури. Українська перекладацька школа та її найвидатніші представники.	2			2		
	Повторення, узагальнення та систематизація навчального матеріалу курсу “Зарубіжна література”.	1			1		
	Разом за семестр	68	28	10	21	4	5
	Загальна кількість годин на вивчення дисципліни	104	42	12	35	8	7

III. ПРОГРАМА

Соціально-психологічна проза XIX століття

Вступ. Загальна характеристика розвитку культури та літератури XIX століття, стильове розмаїття літератури

Формування реалізму в художній літературі. Його світоглядне й естетичне підґрунтя, художня система, критичний характер, взаємозв'язки з романтизмом (у першій) та з натуралізмом (у другій половині) XIX ст.

Розквіт соціально-психологічної прози XIX ст., зв'язок з розвитком природничих наук. Найвідоміші майстри європейської прози (Стендаль, О. де Бальзак, П. Меріме, Г. Флобер, Г. де Мопассан, Ч. Діккенс, В. Теккереї, Ш. Бронте, І. Тургенєв, Ф. Достоевський, Л. Толстой, А. Чехов, Б. Прус, Г. Сенкевич та ін.). Реалістичне змалювання тогочасного суспільства з усіма його суспільними конфліктами, політичними пристрастями і духовними пошуками. Суперечливість та складність характерів головних героїв. Гнівний осуд влади золота, кар'єризму, оміщання. Посилена увага до психологічного та соціального аналізу як характерна риса реалізму XIX століття.

Провідні жанри і теми реалістичних творів. XIX ст. як "золота доба" класичного роману.

З французької літератури

Ф. Стендаль (Анрі Марі Бейль) – класик французької літератури

Життєвий шлях і особистість Стендаля. Становлення письменника. Синтез романтизму й реалізму в його творчості. Вплив Відродження та Просвітництва на формування світогляду митця.

Роман "Червоне і чорне" - безкомпромісна, правдива розповідь про суспільно-політичне життя і людину періоду Реставрації. Драматизм і напруженість європейського життя, його суспільні конфлікти, пристрасті та ідеї, ним породжені. Поєднання у творі соціально-політичного й психологічного аспектів. Гостра критика режиму Реставрації

Суперечливі характери героїв твору Ф. Стендаля «Червоне і чорне»

Жульєн Сорель - "простолюдин, який обурився проти свого низького походження" (Стендаль). Етапи кар'єрного зросту Жульєна: Вер'єр, Безансон, Париж.

Конфлікт головного героя з суспільством як сюжетний стрижень роману, внутрішня драма героя - наслідок цього конфлікту.

Ідеали головного героя та логіка його поведінки. Причини трагедії Жульєна Сореля.

Своєрідність змалювання теми кохання. Жіночі образи роману.

Метафоричний зміст назви роману.

Особливості індивідуального стилю Стендаля.

О. Бальзак - видатний французький письменник, основоположник соціальної прози. Погляди письменника на літературу

Поєднання реалістичних і романтичних елементів у художній системі

О. Бальзака. “Людська комедія” — грандіозна енциклопедія життя Франції першої половини ХІХ ст. Універсальність задуму, новаторський характер, архітектоніка епопеї. Розмаїття тем та проблематики, жанрових прозових форм “Людської комедії”. Бальзак - знавець людських пристрастей і рушійних сил суспільного розвитку. Майстерність соціально-психологічного аналізу в творах Бальзака. Ключові романи і повісті циклу: “Гобсек”, “Батько Горіо”, “Ежен Гранде”, “Втрачені ілюзії”, “Шагренева шкіра”. Техніка перехідних персонажів. Місце повісті “Гобсек” в “Людській комедії”.

Влада золота та її філософія в повісті Оноре де Бальзака “Гобсек
Оригінальність підходу до розкриття проблеми.

Уявні і справжні життєві цінності.

Неоднозначність образу Гобсека - “філософа й скнари”, засоби його характеристики. Зіставлення образів Фанні Мальво і Анастасії де Рестро.

Роль Дервіля в розгортанні й відтворенні подій повісті.

Особливості композиції твору (оповідання в оповіданні). Романтичні й реалістичні тенденції в повісті.

Бальзак і Україна.

Корифеї української культури про Бальзака.

З російської літератури

Творчість Ф.Достоевського - одна з вершин російської і всесвітньої літератури

Романістика Достоевського, її гуманістичний пафос. Актуальність філософсько-етичних ідей митця.

Роман “Злочин і кара” як вираження нового, поліфонічного типу художнього мислення. Філософські, соціальні, психологічні й морально-етичні ідеї твору. Сюжетно-композиційні особливості та жанрова специфіка роману. Система образів роману Ф. Достоевського «Злочин і кара» Суперечливість образу Раскольникова.

Еволюція головного героя, характер його бунту. Філософські та соціальні корені його теорії. Смісл основних її постулатів, їх антигуманний характер, розвінчання автором теорії сильної особистості, “надлюдини”.

Протиставлення теорії Раскольникова етиці християнської моралі.

Роль прямих та підсвідомих діалогів героя роману з його антиподами (Разуміхіним, Порфирієм Петровичем, Сонею) та “двійниками” (Лужиним, Лебезятніковим, Свідригайловим).

Відтворення в образі Соні Мармеладової християнської любові, доброчесті, терпимості і покори, всепрощення та саможертвності. Її роль у духовному очищенні Родіона. Образ “маленької людини” та Петербурга. Біблійні мотиви. Символіка назви роману Ф.Достоевського.

Творчість Л. Толстого як найповніший вияв можливостей реалістичної літератури

Нарис життя і творчості письменника-мислителя, його громадська та педагогічна діяльність. Філософсько-етичні, духовні й творчі шукання та

здобутки Л.Толстого. Поняття про психологічний аналіз (“діалектика душі”). Поглиблення поняття про різновиди роману.

Роман “Анна Кареніна” - художнє дослідження сімейних стосунків

Проблематика твору: роль сім'ї у житті людини, пошуки основ міцних сімейних стосунків, право людини на життя за порухами власної душі, обов'язок перед членами родини, особливо перед дітьми.

Авторське вирішення думки сімейної у творі.

Паралелізм у композиції роману. Система образів. Різні типи сімей: родини Кареніних, Облонських, Левіних. Суперечливий образ Анни.

“Діалектика душі” толстовських героїв.

Література другої половини ХІХ та на межі ХІХ-ХХ ст.

Огляд. Традиції і новаторські зрушення в літературі другої половини ХІХст. Декадентські настрої в літературі та інших видах мистецтва.

Поетична революція.

Естетичні та художні пошуки, течії, напрями в європейській літературі ХІХст.: нові грані романтично-поетичного світу в творчості “пізніх” романтиків (Ш.Бодлера, В.Вітмена, Ф.Тютчева), принципи “чистого мистецтва” у поезії (група “Парнас”, творчість А.Фета). Поняття про декаданс. Творчий синтез можливостей музики та живопису в літературі.

Поетична група “Парнас” - помітне явище у французькій і всесвітній поезії. Художні досягнення “парнасців” (Т.Готье, Ш. Леконт де Ліль, Ж.М. де Ередіа, А.Сюлли-Прюдом та ін.): відхід від суб'єктивних емоцій романтичної поезії, звернення до внутрішнього світу. Поетична досконалість їхніх віршів.

Символізм як літературний напрям останньої третини ХІХ – початку ХХ ст. Основні естетичні принципи та поетичне новаторство символістів. Настрій розчарування - філософія декадансу. Поняття про символ як основний засіб поетичного самовираження, його потрактування французькими символістами: спонтанність виникнення, непроясненість і багатозначність, “підказування” смислів і простір для відгадування. Колір, світло й звук у поезії. Сугестія (навіювання) як важливий художній засіб символістської поезії. Відмова від інформаційно-розповідної функції поетичної мови.

Вилив французьких символістів на подальший розвиток світової поезії. Поняття про літературне угруповання (школу), декаданс, символізм, сугестію. Поглиблення знань з поезики ліричних творів.

З літератури США

Волт Вітмен — американський поет-новатор, митець-філософ.

Новаторський характер його лірики, її зв'язок з романтичними традиціями та трансценденталізмом. Порушення традиційних канонів віршування.

Історія створення збірки “Листя трави”, її провідні теми й мотиви.

Національний характер поезій збірки, втілення у ній пафосу формування молодого американської нації.

Розкриття теми соціальної і природної рівності усіх форм буття. Космічна масштабність подій природного, соціального, духовного життя.

Нові засади бачення й зображення людини. Своєрідність образу ліричного героя.

Звернення до вільного вірша (верлібру). “Вітменівські каталоги”.

“Пісня про себе” — програмовий твір поета.

З французької літератури

Ш.Бодлер — французький поет другої половини ХІХ ст., пізній романтик і один із зачинателів символізму.

Світогляд і естетичні погляди Бодлера

Збірка “Квіти зла”: особливості побудови, проблематика.

Поетичне новаторство митця. Протиставлення дійсності й ідеалу як семантико-образна вісь збірки. Роль “діалогу з Данте” у викритті вад бездуховного суспільства та “внутрішнього пекла” ліричного героя.

Пошуки “сучасної краси”, “видобування краси зі зла” в поезії Бодлера.

Традиційність і своєрідність вирішення проблеми “поет і натовп”, гіркота почуттів від недосконалості сучасного йому суспільства у поезії “Альбатрос”. Філігранність поетичної техніки, формальна довершеність і сугестивність вірша “Вечорова гармонія”.

Тлумачення предметних образів як “видимих знаків” ідей, почуттів, душевних станів (“Відповідності”).

Афористичність лірики та світове значення творчості Ш.Бодлера.

Поль Верлен - майстер імпресіоністичної та символістської лірики, поетичної форми

“Поетичне мистецтво” - віршований маніфест символізму.

Заперечення у творі раціонально-реалістичного художнього мислення, ствердження принципу музичності поезії, настанови на “вираження невимовного”, передачу спонтанної яви.

Світ природи і духовний стан ліричного героя у верленівських “пейзажах душі” (“Осінь пісня”, “В серці і сльози, і біль...”, “Так тихо серце плаче”).

Оригінальність образів, насиченість символами та музичність лірики поета (“Забуті арієти”). Кольоропис.

Артюр Рембо

«Відчуття», «П’яний корабель», «Голосівки»

Особливості творчих пошуків Артюра Рембо. Емоційність у змалюванні духовних поривань, бунтарство ліричного героя - самітника й мандрівника. Прагнення досягнути універсальності буття світу. Художня вишуканість поетичних творів.

“Голосівки” - яскравий зразок символістського пошуку “відповідностей” між протилежними явищами життя. Багатство асоціацій при створенні панорами Всесвіту (“П’яний корабель”, “Відчуття”).

Поглиблення понять про асоціацію і сугестію, “закон відповідностей”.

Огляд. Натуралізм та течії раннього модернізму в художній прозі другої половини XIX ст.

Межа XIX-XX ст. як особлива доба в історії розвитку західної культури. Світоглядно-естетичні зрушення у мистецтві та літературі. Поширення імпресіонізму в малярстві, музиці та літературі.

Розробка принципів натуралізму Е.Золя та братами Гонкурами.

Виникнення неоромантизму. Ранній модернізм у прозі кінця XIX - початку XXст.

Оновлення європейського роману як вияв творчої свободи митця. Елементи імпресіонізму, символізму та неоромантизму в прозових творах даної доби. Модерністські романи: К.Гамсун "Пан", О.Вайльд "Портрет Доріана Грея".

Поняття про натуралізм, імпресіонізм, неоромантизм, модерністський роман; "нову драму", її різновиди. Поглиблення понять про модернізм, декаданс.

З англійської літератури

Оскар Вайльд (Оскар Фінгал О'Флаєрті Уїлс Вайльд) — прозаїк, поет, казкар, драматург, один із теоретиків естетизму

Вплив естетизму на формування художнього мислення та поетики О.Вайльда. Імпресіоністичність стилю його творів.

"Портрет Доріана Грея" - пам'ятка декадентської доби, взірць інтелектуального роману. Філософсько-естетичні й моральні проблеми твору. Творче втілення різних аспектів естетизму в образах Доріана Грея, лорда Генрі, художника Безіла Голуорда. Образ головного героя.

Етико-філософський сенс конфлікту краси й моралі та особливості його розв'язання. Своєрідність теми кохання у творі. Символічне значення портрета. Вайльдівські парадокси.

Огляд. Передумови та головні шляхи оновлення європейського театру

Культурні, історико-літературні передумови та головні шляхи оновлення європейського театру кінця XIX – початку XX ст. Основні тенденції розвитку драматургії: "драма ідей" (Г.Ібсен), "драма-дискусія" (Б.Шоу), лірико-психологічна драма (А.Чехов), символістська драма (М.Метерлінк).

Нова драма її різновиди, соціально-психологічна драма, зовнішня і внутрішня дія, відкритий фінал, підтекст, ібсенізм, інтелектуально-аналітична драма-дискусія, парадокс.

З норвезької літератури.

Генрік Ібсен — видатний норвезький письменник, зачинатель європейської "нової драматургії".

Еволюція творчості Ібсена, її три основні періоди (романтичний, реалістичний, символічний). Найвизначніші п'єси кожного періоду.

"Ляльковий дім" як зразок соціально-психологічної драми. Аналітична композиція п'єси. Філософські, соціальні та морально-етичні ідеї твору.

Система образів. Глибокий психологізм зображення духовного розвитку особистості. Еволюція образу Нори. Особливості драматичного конфлікту та розвитку сценічної дії в п'єсі. Новаторство Ібсена-драматурга.

З російської літератури

Антон Павлович Чехов

“Чайка”

А.Чехов — майстер “малої прози” та драматургічного жанрів, тонкий стиліст та гуморист. Творчі пошуки художньої досконалості. Імпресіонізм пізньої прози і драматургії.

Новаторство Чехова-драматурга. Чехов та Ібсен.

Чехов і система Станіславського. Чехов і МХАТ.

Особливості художнього стилю драматурга: відмова від ефектного сюжету, атмосфера світлої печалі, ліризм, глибинний підтекст, морально-філософська проблематика, роль деталей та символів.

“Чайка” — перша п'єса російської нової драматургії.

Тема служіння мистецтву, вибору життєвої мети, творчого успіху, призначення людини. Сценічна історія “Чайки”.

Система образів. Роль символіко-алегоричних образів у розкритті ідейного задуму автора. Особливості драматичного конфлікту та розвитку дії в п'єсі. Чехов і Україна. Світове значення творчості митця.

З англійської літератури

Джордж Бернард Шоу “Пігмаліон”

Б.Шоу- творець соціально-аналітичної “драми-дискусії”. Шоу й “ібсенізм”.

“Театральна революція” Шоу, його “драми ідей”. Сутичка різних поглядів - основа дії його п'єс.

Зображення героя як “носія ідеї”.

Динамізм дії й парадоксальність як невід'ємні риси творчості митця.

Інтелектуальний характер драматургії Б.Шоу.

Місце Шоу в англійській і світовій літературі.

Комедія “Пігмаліон” - зразок “драми-дискусії”. Трансформація античного міфу в п'єсі. Проблематика, демократична спрямованість критики суспільних уявлень про залежність духовного потенціалу людини від умов її народження та виховання. Конфлікт між філологічними експериментами Хігінса та його моральною відповідальністю за долю Елайзи - основа полеміки навколо “експерименту над людиною”. Сутність духовного зростання Елайзи Дулітл.

Соціально-виховна спрямованість твору.

Художні особливості. Своєрідність ремарок. Сутність “відкритого фіналу”. Засоби комічного в п'єсі.

Література першої половини ХХ ст.

Вступ. Історико-соціальна характеристика доби.

Найвідоміші представники модерністських та авангардистських течій першої половини ХХ ст.

ХХ ст. як літературна епоха, глибинний переворот в естетиці й художній практиці. Основні етапи та тенденції розвитку літератури першої половини ХХ століття, естетичні пошуки, художні набутки. Вплив естетики Шопенгауера, “філософії життя” Ніцше та інтуїтивізму Бергсона на формування світобачення людини ХХ ст. Вплив історичних та соціальних процесів (світові війни, революції, створення тоталітарних режимів, світова економічна криза тощо) на подальший розвиток літератури.

Розкол літератури на елітарну та масову. Література та ідеологія.

Модернізм та авангард: пошуки нових форм та естетичних принципів.

Виникнення нових угруповань і експериментаторство в ліриці - художні прикмети часу. Формування нових принципів художнього мислення, засад і форм вираження світу, відтворення людських почуттів. Творення нової поетичної метамови. Широкий спектр літературних течій, їх художні програми.

Світовий поетичний авангард. Найвідоміші представники модерністських та авангардистських течій в поетичному мистецтві: Гійом Аполлінер, П.Елюар, Т.С.Еліот, Г.Тракль, Ф.Гарсія Лорка, В.Незвал та інші

Вплив світової поезії на розвиток російської лірики першої половини ХХ ст. “Срібне століття” російської поезії як найвищий її злет на зламі віків. Розквіт релігійно-філософської думки на межі ХІХ-ХХ ст. (В.Соловйов, М.Федоров, М.Бердяєв, П.Флоренський та ін.). Основні модерністські та авангардистські течії та їх найвидатніші представники: символізм (Д.Мережковський, К.Бальмонт, В.Брюсов, О.Блок, А.Белый та ін.), акмеїзм (М.Гумільов, Анна Ахматова, О.Мандельштам), футуризм (В.Хлебніков, В.Маяковський та ін.). “Нові селянські” поети (М.Клюєв, С.Єсенін та ін.). Поети поза літературними угрупованнями (М.Волошин, М.Цветаєва, Саша Чорний та ін.). Трагічні долі митців “срібного століття”.

Поняття про авангардизм, експресіонізм, футуризм, імажинізм, акмеїзм.

З австрійської літератури

Райнер Марія Рільке - видатний австрійський поет і прозаїк

Особливості світогляду митця, розуміння призначення мистецтва.

Поет - Божий посланець.

Синтетичний вияв новітніх течій і тенденцій в поезії Р. М. Рільке.

Особливості лірики: інтелектуальність, філософічність, музичність, ліризм.

Відображення в творі “Орфей, Еврідіка, Гермес” провідних мотивів лірики Рільке: взаємозв’язку життя і смерті, трагічних розривів у взаєминах чоловіка та жінки, сутності й покликання мистецтва.

Образ Орфея як персоніфікація сили мистецтва, що приборкує природу й одухотворює світ. Вираження традиції відчуження людини в

дегуманізованому світі. Ностальгія за втраченою єдністю людини з природою. Оптимістичність, духовна наснаженість поезій, сповнених любові до людей і світу (“Згаси мій зір...”, “Осінній день”, “Сонети до Орфея” та ін.).

Рільке і Україна. Українські мотиви в творчості митця (новела “Як старий Тимофій умирав, співаючи”, “Пісня про Правду”, вірші “Мазепа”, “Карл XII мчить по Україні” та ін.).

З французької літератури **Гійом Аполлінер - творець нової ери у світовій культурі** **та європейського авангарду.**

Шлях поета від неоромантизму до кубофутуризму.

Реакція на символізм, звернення до реального, предметно-чуттєвого і його вираження “прямим словом”. Зміна позиції щодо життя, ствердження активно-творчого ставлення до нього. Сутність його поетичної реформи.

Збірки “Алкоголі. Вірші 1898-1918 рр.”, “Каліграми. Вірші Миру і Війни”: ідейний задум та особливості його художнього втілення.

Сюрреалізм як засіб художнього самовираження.

Оригінальність творчої манери поета (“Лорелея”, “Міст Мірабо”, “Зарізана голубка і водограй”).

З англійської літератури **Томас Стернз Еліот “Ранок біля вікна”, “Суїні серед солов’їв”, “Порожні люди”.**

Життєвий і творчий шлях письменника. Еліот – видатний англійський і американський поет.

Філософська основа творчості. Еволюція від авангардизму до неокласицизму. Своєрідність художнього світу митця.

Трагічне відчуття дійсності з її відчуженістю між людьми, духовним спустошенням людства, що не має жодних шансів на виживання, в поезіях “Ранок біля вікна”, “Суїні серед солов’їв”, поемі “Порожні люди”.

Зміщення акценту в пізній поезії на пошуки позитивних начал і цінностей, на протидію хаосу і абсурдності буття.

Роль поета в розвитку модернізму в англійській літературі.

З іспанської літератури **Федеріко Гарсія Лорка** **“Про царівну Місяцівну”, “Балада про чорну тугу”, “Гітара”,** **“Газела про темну смерть”, “Касида про сон під зорями”.**

Федеріко Гарсія Лорка - видатний іспанський поет і драматург.

Фольклорні витоки і проблеми міфологізму в поезії Ф.Гарсія Лорки.

Сюрреалістичні ознаки його лірики та пошуки нових форм художньої виразності.

Відчуття життя в усіх його контрастах - основа світовідчуття митця.

Поєднання земного і космічного, буденного і вічного, “плоті і мрії”, трагедії і життєстверджуючої сили в творах письменника (“Краєвид”, “Гітара”, “Крик”, “Циганське романсеро”, “Касида про троянду”, “Балада про чорну тугу” та ін.).

Метафоричність, музичність, конкретність образів, ритмічне розмаїття, багатство асоціацій, міфопоетика. Синтез у творах міфології та фольклору з поетикою модернізму. Персоніфікація природних сил і стихій (“Газела про темну смерть”, “Касида про сон під зорями”, “Про царівну Місяцівну”).

З російської літератури «Срібна доба російської поезії»

Олександр Олександрович Блок “Незнайома”, “Весно, весно, без меж і без краю...”, “Скіфи”

Своєрідність символізму в російській поезії, його філософсько-естетична основа, відображення в поезії протиріч суспільного життя, культурна орієнтація (античність, доба романтизму, новозавітні та скандинавські міфи тощо). Найвизначніші поети-символісти: Д.Мережковський, К.Бальмонт, В.Брюсов, О.Блок, І.Анненський та ін..

Творчість О.Блока (1880-1921) – вершина російського символізму. Найвідоміші поетичні цикли, головні мотиви й провідні образи-символи блоківської лірики. Мелодійність віршів.

Цикл “Вірші про Прекрасну Даму”. Образ Незнайомої як втілення Вічної Жіночності; його протиставлення світу нищої прози життя.

Ідея “двобою з життям” та “любові-ворожнечі” у поезії “Весно, весно, без меж і без краю...”

Ставлення О.Блока до революції, сучасності та історичного шляху Росії в поезії “Скіфи”.

Поглиблення понять про символ та символізм, ліричний цикл.

Анна Ахматова

“Довкола жовтий вечір ліг”, “Дав мені юнь ти сутужну”, “Реквієм”

Акмеїзм, його особливості: психологізм у розкритті інтимних переживань, чуття поетичності речового світу, імпресіоністичність, повернення до класичної прозорості мови. Найвизначніші представники - М.С.Гумільов, О.Е.Мандельштам, Анна Ахматова.

Трагізм життєвої долі Анни Ахматової (Анни Горенко). Втілення засад акмеїзму в творчості письменниці. Основні теми і мотиви лірики, поетична символіка. “Поезія втрат” ранньої Ахматової, її художні особливості: загостреність і драматизм переживань, психологічна деталь, лаконізм, аскетичність художніх засобів.

“Реквієм” - пам'ятка доби тоталітаризму. Створення в поемі узагальненого портрету народного страждання, розкриття єдності материнської трагедії ліричної героїні і країни, проблема історичної пам'яті. Поліфонізм поеми, її гуманістичний пафос. Біблійні символи (Богоматір, хрест, апокаліптична зірка).

Анна Ахматова і Україна.

Поглиблення понять про акмеїзм, поліфонізм, психологізм, художні виражальні засоби.

Володимир Володимирович Маяковський

“А ви змогли б?”, “Послухайте!”, “Лілічко! Замість листа”

Футуризм як авангардистська літературна течія, його естетичні засади. Епатажність, радикальний розрив із літературною традицією, сміливий формальний експеримент, пошуки нових засобів художньої виразності як характерні риси поезії футуризму.

Життєвий і творчий шлях письменника. Маяковський – лідер російського футуризму, його непересічна поетична обдарованість. Трагічна доля поета.

Своєрідність поезії ранньої лірики: мотиви бунту, пафос самоствердження і самовиявлення поетичного “Я”; сміливість експериментів поетичних форм та художньо-виражальних засобів, тонкий ліризм (“А ви змогли б?”, “Послухайте!” та ін.). Тема кохання в творчості митця (“Лілічко! Замість листа”)

Поглиблення поняття про футуризм.

Борис Леонідович Пастернак

“Визначення поезії”, “По стіні збігали стрілки...”, “Зимова ніч”

Жанрове багатство творчої спадщини Б.Пастернака: поезія, проза, переклади. Пастернак і російський футуризм, неоднозначність стосунків поета з футуризмом. Еволюція поезії Б.Пастернака: від футуристських формальних пошуків до філософсько-поетичного осягнення “вічних тем”.

Тема поета і поезії в творчості митця (“Визначення поезії”). Особливості пейзажної лірики: одухотвореність образів природи, передача настроїв потрясіння, захвату буттям, лейтмотивні образи (злива, заметіль, свічка, сад). Філософська насиченість лірики.

Загальний огляд роману “Доктор Живаго”. Вірші в романі, їх значення, художні особливості.

Поглиблення понять про філософську лірику, звукопис, художню деталь у ліричному творі.

Огляд. Європейська модерністська проза та її засновник

Вспуп. Основні етапи та тенденції розвитку європейської прози першої половини ХХ ст., естетичні пошуки, формування нових принципів і структур художнього мислення. Реалізм у літературі ХХ ст.: продовження традицій, пошуки нових засобів і форм художнього вираження. Взаємодія з модернізмом.

Світоглядні та естетичні засади західноєвропейського модерністського мистецтва, його художнє новаторство. Твори М.Пруста, Ф.Кафки, Дж.Джойса - яскраве втілення діалектики нових естетичних структур та течій у модерністській літературі. Художнє новаторство засновників літературної школи “потому свідомості”.

Історико-культурне тло періоду “між двома світовими війнами”, провідні тенденції літератури цієї доби. Увиразнення досвіду особистості, духовно знівченої Першою світовою війною, у творах письменників “літератури втраченої генерації” Е.Хемінгуей, Е.М.Ремарка, Р.Олдінгтона.

Розвиток антиутопії, його визначальні ознаки та найяскравіші представники: Є.Замятін, О.Хакслі, Дж.Орвелл, К.Чапек.

Осмислення руйнівних сил суспільно-історичного життя доби тоталітаризму, пошук нових духовних орієнтирів та шляхів збереження цінності особистості у літературі 1920-40-х рр. (Т.Манн, М.Булгаков, Б.Брехт, А.Камю, Пауль Целан та ін.).

Поняття про “потік свідомості”, літературу “втраченої генерації”, антиутопію.

З ірландської літератури

Джеймс Джойс “Джакомо Джойс”

Джойс - ірландський письменник-модерніст, його світоглядні й естетичні позиції. Вплив концепції З.Фрейда на творчий метод письменника. Характерні риси поетики модерністських творів Джойса: “потік свідомості”, аналіз психології людини, елемент пародійності й іронізму, яскраво виражена інтертекстуальність, ремінісценсії.

Психологічне есе “Джакомо Джойс”, його автобіографічний характер. Самоіронічний присмак назви твору. Ключова лексика і символіка тексту (“театр” - “гра” - “нещирість” - “герб Шекспіра” тощо) та розмаїття його можливих інтерпретацій.

Джойс як один із “батьків модернізму”, засновників літературної школи “потіку свідомості”.

Поняття про ремінісценцію, алюзію та пародію, інтертекстуальність. Поглиблення понять про “потік свідомості”, есе.

З австрійської літератури

Франц Кафка

“Перевтілення”

Кафка — австрійський німецькомовний письменник-модерніст. Концепція світу і людини в творчості митця. Своєрідність світобачення і його художнього вираження в оповіданні “Перевтілення”. Поєднання реальності і міфотворчості. Особливості художнього стилю Ф.Кафки. Місце Ф.Кафки у світовій літературі. Поняття про “магічний реалізм”. Поглиблення понять про експресіонізм, гротеск.

З німецької літератури

Новела Томаса Мана «Маріо і чарівник» - твір-застереження

Томас Манн — німецький письменник, один із засновників інтелектуальної прози ХХ ст., лауреат Нобелівської премії.

Гуманізм - життєва позиція митця.

Активність у антифашистському русі. Антитоталітарний характер, реалізм та модернізм у його творчості. Напруга передвоєнної ситуації в Європі й тривожний настрій в новелі.

Алегоричність і паралелізм у творі (гіпнотична влада чарівника над натовпом і маніпуляції свідомістю людей). Викриття антигуманної сутності влади фашизму.

Віра письменника в здатність особистості до збереження свого “я”.

Бунт Маріо як провістя звільнення народів світу від загрози тоталітаризму.

Художні особливості новели.

З російської літератури

М.Булгаков — російський прозаїк і драматург

Новаторство творчості. Доля творів письменника. Київ у житті і творчості М.Булгакова. “Майстер і Маргарита” - вершина творчості митця. Історія написання роману. Філософсько-етичні проблеми твору. Тема совісті, співвідношення добра і зла, морального вибору, взаємин особистості з владою, доля невизнаного митця. Система образів в романі М. Булгакова «Майстер і Маргарита».

Поглиблення понять про роман, композицію художнього твору, “магічний реалізм”.

З англійської літератури

Джордж Орвелл

“Скотоферма”

Біографічні відомості про Джорджа Орвелла (Еріка Блера).

Викриття радянської сталінської тиранії в алегоричній казці “Скотоферма” (в оригіналі: “Animal Farm: A Fairy Story”). Сатиричне зображення реалій радянського життя та міфів сталінської ідеології у творі. Дослідження закономірностей злякисного переродження ідей комуністичної утопії.

Художня своєрідність твору-казки. Характерні ознаки антиутопії в казці Дж.Орвелла: жорстоке гноблення людей авторитарною владою; принципова невідповідність красивих і правильних гасел та їх реального втілення у життя тощо. Авторська іронія і її символіко-алегоричний сенс; афористичність мови.

Поглиблення понять про антиутопію і сатиру, афористичність мови.

З французької літератури

Альбер Камю – французький письменник-модерніст

Філософські й естетичні погляди. Вплив екзистенціалістських ідей на творчість митця.

Антифашистська спрямованість роману-притчі “Чума”. Алегоричне зображення французького Руху Опору. Метафізика абсурду і етика трагічного стоїцизму в романі “Чума”. Система образів в романі Альбера Камю «Чума».

Поняття про інтелектуальну прозу, екзистенціалізм, абсурд, роман-притчу, роман-хроніку.

Із лірики періоду Другої світової війни

Пауль Целан “Фуга смерті”, Поль Елюар “Свобода”,

з поезій К.Симонова, Ю.Друніної, О.Берггольц та ін.

Осмислення досвіду Другої світової війни у ліриці європейських та російських авторів.

Пауль Целан (Анчель) - “поет III тисячоліття”.

Пошуки нової поетичної мови для відтворення трагедії Другої світової війни у творчості митця.

Модерністське зображення трагедії Голокосту в поезії “Фуга смерті” Пауля Целана. Паралелізм як засіб викриття спотворення фашизмом ідеї рівноправності й багатства німецької та європейської культур.

Принципи художньої організації твору, особливості його композиції.

Пауль Целан і Україна.

Уславлення ідеалу свободи як найвищої цінності людського життя у вірші “Свобода” Поля Елюара.

Відтворення суворої правди війни та щоденного героїзму в поезіях К.Симонова, Ю.Друніної, О.Берггольц та ін. (1-2 твори за вибором викладача).

Література другої половини ХХ ст.

Вступ. Світова література другої половини ХХ ст.

Світова література другої половини ХХ ст. Розвиток існуючих і виникнення нових літературних напрямів, течій і тенденцій. Художньо-естетичні пошуки. Розвиток прози у Європі, США, Латинській Америці, Японії та Росії.

Осмислення трагедії Другої світової війни в повоєнній літературі (Г.Белль, В.Биков, В.Некрасов, К.Воробйов та інші).

Відлуння екзистенціалістських настроїв у західній (В.Голдінг та ін.) і східній (Кобо Абе та ін.) прозі.

Поява “нового роману” у французькій літературі (Н.Сарот “Золоті плоди”, “Ви чуєте їх?”; Ф.Моріак “Шлях в нікуди”, “Тереза Дейскейру”, “Клубок змії”).

Розвиток модерністських традицій у романі Дж.Апдайка “Кентавр”.

Нові обрії жанру фантастики (С.Лем, Р.Бредбері, брати Стругацькі, С.Кінг, А.Азімов та інші).

Латиноамериканський “магічний реалізм” (Г.Гарсія Маркес, Х.Кортасар та інші).

“Табірна проза” у російській літературі (В.Шаламов, О.Солженіцин). “Література відлиги” (А.Вознесенський, Є.Євтушенко, Б.Окуджава та ін.) Проблема історичної правди, роздуми про моральність та людяність, духовність, милосердя, засудження збагачення, жорстокості у творчості киргизького письменника Ч.Айтматова.

Подальший розвиток театру. Художні відкриття “драми-параболи” (М.Фріш, Ф.Дюрренматт та інші) та “театру абсурду” (Е.Йонеско, С.Беккет та інші).

Поняття про “театр абсурду”, “новий роман”, фантастику та її різновиди. Поглиблення понять про екзистенціалізм, “магічний реалізм”.

З англомовної літератури

Вістен Гью Оден

“Куди ж ти, куди?..”, “1 вересня 1939 року”,

“В музеї образотворчого мистецтва”, “Популярний життєпис ”

В.Оден — один з найвизначніших англомовних поетів ХХ ст. Широта тематичного і жанрово-стильового діапазону його поезії. Екзистенційна конкретика поезій і присутність глибинних буттєвих проблем. Інтелектуальний характер поезії (згадки картини Пітера Брейгеля “Ікар”, вільна орієнтація у різних епохах світової культури). Філософсько-медитативний характер лірики повоєнних десятиліть. Висока версифікаційна майстерність Одена, використання багатовікових набутоків англійського віршування. Потягтя про медитативну лірику.

Ернест Міллер Хемінгуей

“Старий і море”

Творчий шлях американського журналіста, письменника, лауреата Нобелівської премії Е.Хемінгуея. Багатство творчої спадщини митця. Хемінгуейвський “герой кодексу” - сильна самотня людина; її здатність постояти за себе, прагнення до незалежності й свободи, уміння цінувати дружбу й кохання. Новаторство прози: лаконізм, відвертість сповіді від першої особи, “принцип айсберга”.

“Старий і море” — філософська повість-притча про людину. “Життєподібний” сюжет і філософсько-символічний зміст твору. Показ драматичних суперечностей людського буття: його осмисленості й абсурдності, перемог і поразок, величі й слабкості, протистояння людини природі та єдності з нею.

Система образів притчі та їх символіка. Оспівування сили волі, розуму, мужності, гідності, вірності, духовної незламності та оптимізму. Утвердження закону природного життя в образі старого Сантьяго. Порухення соціальних та моральних проблем сучасності. Сенс фіналу повісті.

Поняття про повість-притчу, “принцип айсберга”. Поглиблення понять про

Джером Дейвід Селінджер

“Ловець у житі”

Загальний огляд творчості американського письменника Д.Селінджера.

Повість “Ловець у житі” - протест проти бездуховності суспільства. Актуальні проблеми формування життєвих цінностей молодих людей та їхнє втілення в лірико-психологічній повісті. Віддзеркалення у ній нонконформістського світовідчуття. Голден Колфілд – предтеча “бунтівного покоління” 60-х років ХХ ст. Протест головного героя проти фальші та його роль у розвитку сюжету твору.

Монолог-сповідь як форма оповіді та її роль у втіленні концепції автора. Сенс та варіативність перекладів заголовку повісті.

Поняття про твір-сповідь, лірико-психологічну повість. Поглиблення поняття про композицію художнього твору.

З латиноамериканської літератури **Габріель Гарсія Маркес “Стариган з крилами”**

Гарсія Маркес — відомий колумбійський письменник і публіцист, лауреат Нобелівської премії.

Тематичне та жанрове багатство творчої спадщини митця.

Творчість Г.Гарсія Маркеса – одна з найяскравіших ілюстрацій “магічного реалізму”. Звернення до фольклорно-міфологічної традиції - найсуттєвіша риса творчості митця.

Проблематика та система образів оповідання “Стариган з крилами”.

Філософсько-етичний сенс зустрічі янгола з людьми. Своєрідність образу янгола: його безпорадність і терпимість до людей, спорідненість з людською природою. Алегоричний сенс зображення людського суспільства, його ставлення до янгола.

Органічне поєднання буденного й фантастичного як характерні риси “магічного реалізму” в оповіданні “Стариган з крилами”.

Місце Гарсія Маркеса у світовій літературі.

З японської літератури **Ясунарі Кавабата (“Тисяча журавлів”)**

Відомий письменник, лауреат Нобелівської премії Кавабата Ясунарі — “красою Японії народжений”. Відображення національної етики та естетики в романі “Тисяча журавлів”. Гармонія людини і природи — одна з головних проблем твору. Особливості композиції.

Розкутість синтаксису, підкреслений ліризм, вишуканість художньої форми - основні ознаки індивідуального стилю митця.

З французької літератури **Ежэн Йонéско** **“Носороги”**

Йонеско як найяскравіший представник абсурдистської драми.

Найважливіші ознаки театру Ежена Йонеско: руйнація звичної логіки дії, відсутність характерів, абсурдність діалогів, гра слів, широке використання гротеску.

Зображення духовної та інтелектуальної спустошеності сучасного суспільства – провідна тема його п’єс.

Символічний сенс сюжету “Носорогів”.

Гротесково-сатиричне зображення в “Носорогах” “омасовлення людей”, перетворення їх на “бедлам нелюдів”, що загрожує цивілізації й культурі.

Образ Беранже і проблема захисту особистісного Я, збереження людського в людині.

Система образів драми.

Антитоталітарний підтекст п’єси.

Постмодерністська проза останніх десятиліть ХХ ст. Література на межі ХХ-ХХІ ст.

Вступ. Загальна характеристика історико-культурної ситуації останніх десятиліть ХХ ст., к.ХХ - поч.ХХІ ст.

Постмодернізм – одне з найвизначніших літературних явищ другої половини ХХ ст. Соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку постмодернізму в художній літературі. Основоположні принципи постмодерністської поетики: симулякр, інтертекстуальність, пастиш. Найяскравіші представники постмодерністської прози: У.Еко, П.Зюскінд, К.Рансмайр, М.Павич та ін. Постмодерністське мистецтво і мас-культура. Поняття про постмодернізм та його характерні ознаки.

Із сербської літератури Мілорад Павич “Дамаскин”

“Перший письменник третього тисячоліття” серб М.Павич.

Утілення в оповіданні “Дамаскин” рис постмодернізму. Можливість вибору шляхів читання твору на двох його “перехрестях” (в т. ч. на комп’ютері) як вияв характерної для постмодерністської літератури гри письменника з текстом і читачем, “відмови від монопольного права автора на істину”. Інтенсивне використання фактів візантійської та поствізантійської культури (“віртуальний історизм”).

Улюблені художні засоби письменника. Афористичність мови творів М.Павича.

Поглиблення понять про постмодернізм, індивідуальний стиль митця.

З німецької літератури Патрік Зюскінд “Запахи, або Історія одного вбивці”

Риси постмодернізму в романі “Запахи”: “віртуальний історизм” (“імітація” світогляду Франції доби Просвітництва); захоплюючий детективний сюжет, можливість багатьох варіантів інтерпретації; схрещення елементів класичної та масової літератури. Символічний сенс детективної інтриги.

Образ Гренуя та його літературні прототипи (крихітка Цахес, персонажі Ч.Діккенса і т.д.). Проблеми співвідношення краси й зла, влади митця та мистецтва над натовпом, пошуки досконалості. Багатство художніх описів в романі.

Поглиблення поняття про постмодерністський роман, інтерпретація художнього тексту.

Загальна характеристика сучасного літературного процесу

Сучасний літературний процес: співіснування і взаємодія різних стилів, напрямів, течій. “Втеча культури на університетські кафедри”, виживання і конкуренція художньої літератури з “відео”, “мультимедіа”, Інтернетом та іншими реаліями сучасності: “від Інтернету до Гуттенберга” (У. Еко).

Творчість Ричарда Баха, Паоло Коельо, Італо Кальвіно, Мілана Кундери, Харукі Муракамі - вагомі здобутки сучасного літературного мистецтва.

Пріоритети сучасного зарубіжного книжкового ринку. Глобалізація як важливий чинник актуального літературного процесу. Література і мас-медіа. Література і кіно. Література і комп'ютерні технології. Реалістичні тенденції в сучасній літературі. Осмислення досвіду різних генерацій другої половини ХХст., культурної пам'яті, пошуків ідентичності, гендерних стосунків та ін. Провідні теми актуального літературного життя.

Феномен бестселеру; його взаємини з книжковим ринком і видавничою індустрією. Найпопулярніші художні твори з кола читання сучасної молоді (твори Р.Баха, Х.Муракамі, П.Коельо, Б.Вербера та ін.).

Поняття про гіпертекст, бестселер.

Міжнародні літературні премії. Українська перекладацька школа

Історія створення міжнародних літературних премій, української школи художнього перекладу. Представники української перекладацької школи та їх творче надбання. Письменники-лауреати Нобелівської премії, твори їх ввійшли в коло читання сучасної молоді. Роль художнього перекладу у популяризації творів світової класики. Літературна премія братів Гонкурів.

Узагальнення та систематизація навчального матеріалу.

Найвидатніші здобутки зарубіжної літератури XVII століття (бароко, класицизм); XVIII століття (Просвітництво), доби романтизму (перша половина XIX століття).

Найвидатніші здобутки зарубіжної літератури XIX ст. (реалізм), а також на межі XIX-XX століть (ранній модернізм, авангард).

Найвидатніші здобутки зарубіжної літератури XX століття, а також на межі XX-XXI століть.

Міжнародні літературні премії та їх вплив на розвиток всесвітньої літератури. Українська перекладацька школа та її найвидатніші представники (М.Рильський, Борис Тен, М.Лукаш, Г.Кочур, А.Содомора, О.Мокровольський, М.Стріха та ін.). Поняття про художній переклад.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА»

I семестр

Разом на I семестр - 36 години, із них: лекцій – 14 годин, практичних занять – 2 години, семінарських занять – 14 годин, самостійна робота – 2 годин, контрольна робота – 4 години.

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми семінарських занять	Підсум- ковий контроль
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОЗА XIX ст.				
1.	Вступ. Загальна характеристика розвитку культури та літератури XIX ст., розквіт соціально-психологічної прози.			
2.	З французької літератури Стендаль (1783—1842). “Червоне і чорне”.			
3.			Суперечливі характери героїв твору Ф.Стендаля «Червоне і чорне».	
4.	Оноре де Бальзак (1799-1850). “Гобсек”.			
5.			Влада золота та її філософія в повісті Оноре де Бальзака «Гобсек».	
6.	З російської літератури Федір Достоєвський (1821-1881). “Злочин і кара”			
7.			Система образів роману Ф. Достоєвського «Злочин і кара».	
8.	Лев Толстой (1828-1910). “Анна Кареніна”.			
9.			Роман «Анна Кареніна» - художнє дослідження сімейних стосунків.	
10.				Підсумковий контроль

**ЛІТЕРАТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ТА
НА МЕЖІ ХІХ-ХХст.**

9.	Огляд. Традиції і новаторські зрушення в літературі другої половини ХІХст. Декадентські настрої в літературі та інших видах мистецтва. Поетична революція.			
		Ідейно-художній аналіз творів збірки В.Вітмена «Листя трави»		
			<i>З французької літератури</i> Шарль Бодлер (1821-1867). Збірка “Квіти зла”; вірші “Альбатрос”, “Відповідності”, “Вечорова гармонія”.	
			Поль Верлен (1844-1896). “Поетичне мистецтво”, “Забуті арієти”, “Так тихо серце плаче...”.	
				Контрольна робота
	Огляд. Натуралізм та течії раннього модернізму в художній прозі другої половини ХІХ ст.			
10.			<i>З англійської літератури</i> Оскар Вайльд (1854-1900). “Портрет Доріана Грея”.	

II семестр

Разом на II семестр - 68 годин, із них: лекцій – 28 годин, практичних занять – 10 годин, семінарських занять – 21 година, самостійна робота – 5 годин, контрольна робота – 4 години, іспит.

16.	Передумови та головні шляхи оновлення європейського театру на межі XIX-XX ст.			
17.			<i>З норвезької літератури</i> Генрік Ібсен (1828-1906). “Ляльковий дім”.	
18.		<i>З російської літератури</i> Антон Чехов (1860-1904). “Чайка”.		
		<i>З англійської літератури</i> Джорж Бернард Шоу (1856-1950). “Пігмаліон”.		
ЛІТЕРАТУРА ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XX ст.				
19.	<i>Вступ.</i> Історико-соціальна характеристика доби. Найвідоміші представники авангардистських і модерністських течій першої половини XX ст.			
20.			<i>З австрійської літератури</i> Райнер Марія Рільке (1875-1926) “Орфей, Еврідіка, Гермес”, “Ось дерево звелось...”. <i>З французької літератури</i> Гійом Аполлінер (1880-1918). “Лорелея”, “Міст Мірабо”, “Зарізана голубка й водограй”.	
21.			<i>З англомовної літератури</i> Томас Стернз Еліот (1888 – 1965). “Ранок біля вікна”, “Суїні серед солов’їв”, “Порожні люди”. <i>З іспанської літератури</i> Федеріко Гарсія Лорка (1898—1936). “Про царівну Місяцівну”,	

			“Балада про чорну тугу”, “Гітара”, “Газела про темну смерть”, “Касида про сон під зорями”.	
22.	<i>З російської літератури</i> Олександр Блок (1880- 1921). “Незнайома”, “Весно, весно, без меж і без краю...”, “Скіфи”. Анна Ахматова (1889- 1966). “Довкола жовтий вечір ліг”, “Дав мені юнь ти сутужну”, “Реквієм”.			
	Борис Пастернак (1890- 1960). “Визначення поезії”, “По стіні збігали стрілки...”, “Зимова ніч”. Володимир Маяковський (1893-1930). “А ви змогли б?”, “Послухайте!”, “Лілічко! Замість листа”.			
			“Срібна доба” російської поезії.	
				Підсумковий контроль
	Огляд. Європейська модерністська проза та її засновники. <i>З ірландської літератури</i> Джеймс Джойс (1882- 1941). “Джакомо Джойс”.			
	<i>З австрійської літератури</i> Франц Кафка (1883-1924). “Перевтілення”.			
			«Перевтілення» - яскравий зразок стильової довершеності новаторської прози митця.	
		<i>З німецької літератури</i> Томас Манн (1875- 1955). Новела “Маріо і чарівник” – твір- застереження		
	<i>З російської літератури</i> Михайло Булгаков (1891- 1940). “Майстер і Маргарита”.			

			Система образів у романі М. Булгакова «Майстер і Маргарита»	
	<i>З французької літератури</i> Альбер Камю (1913-1960). “Чума”.			
			Система образів у романі А. Камю «Чума».	
		Із лірики періоду Другої світової війни. Пауль Целан “ <i>Фуга смерті</i> ”, Поль Елюар “ <i>Свобода</i> ”, з поезій К.Симонова , Ю.Друніної , О.Берггольц та ін. (за вибором викладача).		
ЛІТЕРАТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.				
	Вступ. Специфіка літератури другої половини ХХ ст. Розвиток існуючих і виникнення нових літературних напрямів, течій і тенденцій. Модерністські й неоавангардистські тенденції в драматургії другої половини ХХ ст.			
	Ернест Хемінгуей (1899-1961). “Старий і море”.			
	Джером Селінджер (1919-2010). “Ловець у житті”.			
			<i>З латиноамериканської літератури</i> Габріель Гарсія Маркес (1928-2014). “Стариган з крилами”.	
			<i>З японської літератури</i> Кавабата Ясунарі (1899—1972). “Тисяча журавлів”.	
		<i>Із французької літератури</i> Ежен Йонеско (1909-1998). “Носороги”.		

ПОСТМОДЕРНІСТСЬКА ПРОЗА ОСТАННІХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХХст. ЛІТЕРАТУРА НА МЕЖІ ХХ-ХХІ ст.

	Вступ. Загальна характеристика історико-культурної ситуації к.ХХ-поч.ХХІ ст. Постмодернізм як один із провідних напрямків мистецтва кінця ХХ ст.			
	<i>З німецької літератури</i> Патрік Зюскінд (нар. 1949р.). “Запахи, або Історія одного вбивці”.			
				Підсумковий контроль
	Огляд. Загальна характеристика сучасного літературного процесу.			
			Міжнародні літературні премії та їх вплив на розвиток всесвітньої літератури. Українська перекладацька школа та її найвидатніші представники.	
			Повторення, узагальнення та систематизація навчального матеріалу курсу “Зарубіжна література”.	

V. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

1 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Загальна характеристика розвитку культури та літератури ХІХ століття, стильове розмаїття літератури.	2
2	Ф. Стендаль (Анрі Марі Бейль) – класик французької літератури.	2
3	О.Бальзак - видатний французький письменник, основоположник соціальної прози. Погляди письменника на літературу.	2
4	Творчість Ф.Достоевського - одна з вершин російської і всесвітньої літератури.	2
5	Творчість Л. Толстого як найповніший вияв можливостей реалістичної літератури.	2
6	Огляд. Традиції і новаторські зрушення в літературі другої половини ХІХст. Декадентські настрої в літературі та інших видах мистецтва. Поетична революція.	2
7	Огляд. Натуралізм та течії раннього модернізму в художній прозі другої половини ХІХ ст.	2
	Всього за семестр	14

2 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Огляд. Передумови та головні шляхи оновлення Європейського театру.	2
2	Вступ. Історико-соціальна характеристика доби. Найвідоміші представники модерністських та авангардистських течій першої половини ХХ ст.	2
3	Олександр Олександрович Блок “Незнайома”, “Весно, весно, без меж і без краю...”, “Скіфи”. Анна Ахматова “Довкола жовтий вечір ліг”, “Дав мені юнь ти сутужну”, “Реквієм”.	2
4	Володимир Володимирович Маяковський “А ви змогли б?”, “Послухайте!”, “Лілічко! Замість листа”. Борис Леонідович Пастернак “Визначення поезії”, “По стіні збігали стрілки...”, “Зимова ніч”.	2
5	Огляд. Європейська модерністська проза та її засновники Джеймс Джойс “Джакомо Джойс”.	2
6	Франц Ка́фка “Перевтілення”.	2
7	М.Булгаков — російський прозаїк і драматург.	2
8	Альбер Камю – французький письменник-модерніст.	2
9	Вступ. Світова література другої половини ХХ ст.	2

10	Ернест Міллер Хемінгуей “Старий і море”.	2
11	Джером Дейвід Селінджер “Ловець у житті”.	2
12	Вступ. Загальна характеристика історико-культурної ситуації останніх десятиліть ХХ ст., к.ХХ - поч.ХХІ ст.	2
13	Патрік Зюскінд “Запахи, або Історія одного вбивці”.	2
14	Загальна характеристика сучасного літературного процесу.	2
	Всього за семестр	28
	Разом	42

VI. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фредерік Стендаль. Суперечливі характери героїв твору «Червоне і чорне».	2
2	Оноре де Бальзак. Влада золота та її філософія в повісті “Гобсек” .	2
3	Федір Достоєвський. Роман «Злочин і кара». Система образів роману.	2
4	Лев Толстой. Роман “Анна Кареніна” - художнє дослідження сімейних стосунків	2
5	Шаоль Бодлер — французький поет другої половини ХІІ ст., пізній романтик і один із зачинателів символізму. Світогляд і естетичні погляди Бодлера.	2
6	Поль Верлен - майстер імпресіоністичної та символістської лірики, поетичної форми.	2
7	Оскар Вайльд (Оскар Фінгал О'Флаєрти Уїлс Вайльд) — прозаїк, поет, казкар, драматург, один із теоретиків естетизму.	2
	Всього за семестр	14

2 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Генрік Ібсен — видатний норвезький письменник, зачинатель європейської “нової драматургії”	2
2	Райнер Марія Рільке - видатний австрійський поет і прозаїк. Гійом Аполлінер (Вільгельм-Альберт-Володимир-Олександр-Аполлінарій Костровицький) - творець нової ери у світовій культурі та європейського авангарду	2

3	Томас Стернз Еліот “Ранок біля вікна”, “Суїні серед солов’їв”, “Порожні люди”. Федеріко Гарсія Лорка “Про царівну Місяцівну”, “Балада про чорну тугу”, “Гітара”, “Газела про темну смерть”, “Касида про сон під зорями”.	2
4	Срібна доба російської поезії. Ідейно-художній аналіз поетичного твору.	2
5	Франц Кафка. “Перевтілення” - яскравий зразок стильової довершеності новаторської прози митця.	2
6	Система образів в романі М. Булгакова «Майстер і Маргарита».	2
7	Система образів в романі Альбера Камю «Чума»	2
8	Габріель Гарсія Маркес “Стариган з крилами”.	2
9	Ясунарі Кавабата “Тисяча журавлів”.	2
10	Міжнародні літературні премії. Українська перекладацька школа.	2
11	Узагальнення та систематизація навчального матеріалу.	1
	Всього за семестр	21
	Разом	35

VII. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

1 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ідейно-художній аналіз творів збірки В. Вітмена «Листя трави».	2
	Всього за семестр	2

2 семестр

	Антон Павлович Чехов (1860—1904) “Чайка”	2
	Джордж Бернард Шоу (1856—1950) “Пігмаліон”	2
	Новела Томаса Мана «Маріо і чарівник» - твір-застереження	2
	Із лірики періоду Другої світової війни. Пауль Целан “Фуга смерті”, Поль Елюар “Свобода”, з поезій К.Симонова, Ю.Друніної, О.Берггольц та ін.	2
	Ежён Йонéско (1912—1988) “Носороги”	2
	Всього за семестр	10
	Разом	12

VIII. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>З французької літератури</i> Артюр Рембо (1854-1891). “Голосівки”, “П’яний корабель”, “Відчуття”	2
2	<i>З англійської літератури</i> Джордж Орвелл (1903-1950). “Скотоферма”.	2
3	<i>З англомовної літератури</i> Вістен Оден (1907—1973). “Куди ж ти, куди?..”, “1 вересня 1939 року”, “В музеї образотворчого мистецтва”, “Популярний життєпис”.	1
4	<i>З сербської літератури</i> Мілорад Пáвич (нар. 1929р.). “Дамаскин” (або інший твір за вибором викладача).	2
	Разом	7

IX. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Теми курсу	Академічний контроль	Термін виконання (тижні)	Кількість балів
<i>З французької літератури</i> А.Рембо (1854-1891). «Голосівки», «П’яний корабель», «Відчуття».	Семінарське заняття	XIII	3
<i>З англійської літератури</i> Д. Орвелл (1903-1950) «Скотоферма»	Семінарське заняття	XXX	3
<i>З англомовної літератури</i> В. Оден (1907-1973). «Куди ж ти, куди?..», «1 вересня 1939 року», «В музеї образотворчого мистецтва», «Популярний життєпис»	Практичне заняття	XXXV	3
<i>З сербської літератури</i> Мілорад Пáвич (нар. 1929р.). “Дамаскин” (або інший твір за вибором викладача).	Практичне заняття	IIII	3
Всього			12

Х. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

Методи письмового контролю: письмове тестування, реферат.

Методи комп'ютерного контролю: тестові програми.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ІЗ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
I. Початковий	1	Студент(ка) на елементарному рівні відтворює матеріал, називаючи окремих літературний факт або явище (автора й назву твору, окремих літературних персонажів тощо)
	2	Студент(ка) розуміє навчальний матеріал і може відтворити фрагмент з нього окремим реченням (називає окремі факти з життя і творчості письменника, головних персонажів твору, упізнає за описом окремого персонажа твору чи з якого твору взято уривок тощо)
	3	Студент(ка) розуміє навчальний матеріал і за допомогою вчителя дає відповідь у формі висловлювання (відтворює зміст у певній послідовності, називає на репродуктивному рівні жанр твору, упізнає літературний факт за описом або визначенням)
II. Середній	4	Студент(ка) має уявлення про зміст твору, може переказати незначну його частину та з допомогою викладача визначає основні сюжетні елементи, на репродуктивному рівні відтворює фактичний матеріал
	5	Студент(ка) знає зміст твору, переказує окрему його частину, знаходить у тексті приклади відповідно до сформульованого завдання, висловлює оцінювальне судження і доводить його одним-двома аргументами, завершує відповідь простим узагальненням, дає визначення літературних термінів
	6	Студент(ка) знає зміст твору, може переказати значну його частину, з допомогою викладача виділяє головні епізоди, уміє формулювати думки, називає риси характеру

		літературних героїв, встановлює окремі причиново-наслідкові зв'язки, дає визначення літературних термінів з прикладами
III. Достатній	7	Студент(ка) володіє матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим викладачем зразком, наводить окремі приклади з тексту
	8	Студент(ка) володіє матеріалом, за зразком аналізує текст, виправляє допущені помилки, добирає докази на підтвердження висловленої думки, застосовує відомі факти, поняття для виконання стандартних навчальних завдань
	9	Студент(ка) володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу літературного твору, застосовує теорію в конкретних ситуаціях, демонструє правильне застосування матеріалу, складає порівняльні характеристики, добирає аргументи на підтвердження власних міркувань
IV. Високий	10	Студент(ка) володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу літературного твору, виявляє початкові творчі здібності, самостійно оцінює літературні явища, працює з різними джерелами інформації, систематизує, узагальнює та творчо використовує дібраний матеріал
	11	Студент(ка) на високому рівні володіє матеріалом, вміннями й навичками комплексного аналізу художнього твору, використовує засвоєні факти для виконання нестандартних завдань, самостійно формулює проблему й вирішує шляхи її розв'язання, висловлює власні думки, самостійно оцінює явища літератури й культури, виявляючи власну позицію щодо них
	12	Студент(ка) вільно володіє матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, до перенесення набутих знань та вмінь на нестандартні ситуації, має схильність до літературної творчості

Види робіт із світової літератури.

1.1. Основними видами письмових робіт із світової літератури є:

- відповідь на поставлене в підручнику або викладачем запитання;
- написання навчальних творів;

- виконання самостійних творчих робіт (написання віршів, оповідань, есе; створення проектів, підготовка доповідей, рефератів тощо);
- тестування;
- складання планів (простих і складних);
- складання узагальнюючих таблиць, логічних схем, написання конспектів, робота з цитатним матеріалом, з літературними джерелами, додатковою науковою, критичною та словниково-довідковою літературою та інші види робіт.

1.2. Основними видами усних робіт із світової літератури є:

- виразне читання художніх текстів;
- відповідь на поставлене в підручнику або викладачем запитання;
- складання усних навчальних творів різних жанрів і обсягу;
- читання напам'ять (у журнальній колонці з надписом "Напам'ять" без дати виставляють оцінку за читання напам'ять рекомендованих поетичних або прозових творів, виразне читання їх оцінюється 12 балами);
- переказ (докладний і стислий) тощо.

1.3. Основними видами індивідуальної роботи студентів є:

- участь в олімпіадах та конкурсах (вузівського, міського чи всеукраїнського рівнів);
- інсценізація уривків художніх творів;
- підготовка інформаційних повідомлень, доповідей за певною темою;
- складання тез літературно-критичної статті (параграфу підручника);
- опрацювання критичної літератури за певною темою;
- написання відгуку на прочитану книжку чи рецензії на театральну постановку, кінофільм, телепередачу;
- складання анкети головного героя, цитатних характеристик;
- зіставлення перекладів ліричних творів різних авторів;
- написання різного виду творчих робіт (анотації, рецензії, есе, листів до письменника (літературного героя), епілогу до художнього твору, описи інтер'єру, портрету, пейзажу у вже існуючому творі, асоціативного етюд, викликаного певним художнім образом, ідейно-художній аналіз поетичного чи прозового твору тощо);
- написання власних творів різного жанру, зокрема перекладу ліричного твору;
- створення обкладинки до книжки;
- ознайомлення із тематичними сайтами;
- випуск тематичних газет;
- підготовка та захист проекту (з можливим використанням мультимедійних технологій) з метою представлення життєвого і творчого шляху, естетичних уподобань письменника тощо.

XI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - а) за джерелом інформації:
 - словесні і лекція (традиційна, проблемна, вступна, оглядова) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
 - наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: вправи.
 - б) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
 - в) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
 - г) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна робота студентів з книгою.
2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - а) методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

XII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Навчальні посібники.
3. Робоча навчальна програма.
4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного оцінювання навчальних досягнень студентів.
5. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XIII. Очікуваний результат

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть **володіти** знаннями про:

- художні твори класичної світової літератури (2-ї половини 19 та на межі 19-20 століть, світової літератури 20-го століття та літератури на межі 20 і 21 століть);
- головні етапи життєвого та творчого шляху письменників;
- характерні особливості індивідуального стилю письменника;
- культурні та політичні чинники, що спонукали до написання творів;
- історію створення творів, що вивчалися;

- основні закономірності літературного процесу від кінця 19 ст. до сьогодення;
- основні літературні епохи, напрями, течії;
- основні ознаки теоретико-літературних понять (стопа, віршовий розмір, римування; метафора, анафора, інверсія, художній образ, композиція, сюжет, літературні роди та жанри;
- особливості аналізу художнього твору;
- постмодерністську прозу останніх десятиліть 20-го ст.

Аналізувати:

- художні особливості, ідейно-тематичне спрямування, проблематику і форму художнього твору;
- жанрову специфіку літературних творів;
- найважливіші відомості про історико-культурну добу та її вплив на літературний процес.

Розпізнавати:

- напрямки та течії в літературі;
- жанри та літературні роди;
- стопи та віршовані розміри поетичних творів;
- найрізноманітніші художні тропи;
- складові композиції художнього твору;
- особливості індивідуального стилю письменника.

Складати:

- план розповіді про події, зображені в творі;
- простий та складний план план характеристики персонажа, твору-роздуму про вчинки героя;
- цитатний план характеристики персонажа;
- цитатну характеристику персонажів твору;
- хронологічну таблицю життєвого та творчого шляху письменника;
- розповідь про історичну основу твору;
- конспект історико-літературної статті;
- усні та писемні твори, що розкривають унікальність читацької рецепції студентів;
- роздум проблемного чи дискусійного характеру за кількома вивченими творами.

Добирати:

- літературу та додаткову інформацію з різних джерел, у тому числі й ІКТ, відповідно до теми;
- власні приклади на підтвердження окремих суджень щодо усвідомлення найважливіших цінностей моралі та етики.

Встановлювати:

- причинно-наслідкові зв'язки між подіями певної історико-культурної доби та основними закономірностями літературного процесу;
- зв'язки між соціальними та біологічними, психологічними факторами характероутворення головних персонажів твору.

XIV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Підручники та навчальні посібники

1. Волощук Є.В. Зарубіжна література: Підручник для 11-го класу загальноосвіт. навч.закл. – К : Генеза, 2004.
2. Волощук Є.В. Зарубіжна література: Хрестоматія-посібник для 10-го класу загальноосвіт. навч.закл. – К : Видавничий дім “Світ знань”, 2004.
3. Волощук Є.В. Зарубіжна література: Хрестоматія-посібник для 11-го класу загальноосвіт. навч.закл. – К : Генеза, 2003.
4. Денисова Т.Н., Сиваченко Г.М. Зарубіжна література ХХ ст.: Хрестоматія-посібник. Підручник для 11-го класу загальноосвіт. навч.закл. – К : Генеза, 2000.
5. Зарубіжна література (підручник-хрестоматія нововведених творів). 9-10 кл. / Упоряд. Ковбасенко Ю.І. – К.: Абрис, 2000.
6. Зарубіжна література (підручник-хрестоматія нововведених творів). 11 кл. / Упоряд. Ковбасенко Ю.І. – К.: Абрис, 2000.
7. Зарубіжна література ХІХ ст.: Посібник для 10 кл. / За ред. О.М. Ніколенко, В.І. Мацапури, Н.В. Хоменко. – К.: Академія, 1999.
8. Зарубіжна література. 10 кл.: Посібник-хрестоматія / Під ред. В.В.Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000.
9. Пронкевич О.В. Зарубіжна література: Підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.- К.: Пед. преса, 2003.

Додаткова література

1. Бахолдіна Л.В., Є.М.Васильєв, В.М.Назарець та ін. Зарубіжні письменники та їхні твори. – Х.: Ранок, 2009.
2. Бухлова Н.В. Навчаємося вчитися. Діагностика і формування самостійної компетентності учнів. – К.: Шкільний світ, 2006.
3. Гузь О.О. Від міфу до постмодернізму. – Тернопіль: Мандрівець, 2007.
4. Дорофєєва Н.І. Тестові завдання із зарубіжної літератури – К.: МАУП, 2004.
5. Жданова Н.В. Зарубіжна література за новою програмою. – К.: Шкільний світ, 2007.
6. Мухін В.О. Вивчення зарубіжної літератури. 10 клас. – Харків: Веста: Видавництво “Ранок”, 2002.
7. Мухін В.О. Зарубіжна література ХІХ ст.. Авторські уроки. Майстер-клас. – Х.: Ранок, 2008.
8. Семеркова Л.Г. Формування ключових компетентностей учнів на уроках літератури шляхом використання інноваційних технологій // Зарубіжна література в школах України. – 2009. - № 3. – С. 12 – 20.
9. Спанкерен К.В. Література Сполучених Штатів. Нарис. – К.: Інформаційне Агентство США, 2002.

10. Таранік-Ткачук К.В. Від Вітмена до Маркеса: Матеріали до уроків зарубіжної літератури. - Тернопіль: Мандрівець, 2005.
11. Тренувальні вправи із зарубіжної літератури / Укл. Т.В.Проценко. – Х.: Весна, 2008.
12. Чайка С.С. Зарубіжна література: Плани-конспекти. 10 клас. – Х.: Торсінг, 2003.
13. Цвірова Т.Д. Зарубіжна література. Тематичні тестові завдання – К.: Країна мрій, 2008.
14. Штейнбук Ф.М. Вивчення зарубіжної літератури ХХ століття. – Х.: Ранок, 2003.
15. Щербина В.І. , Волкова О.В., Романенко О.В. Інтерактивні технології на уроках. – Х.: Основа, 2006

Словники. Довідники

1. Власов В.Г. Стили в искусстве: Словарь. – СПб.: Кольна, 1995.
2. Гетьманець М.Ф. Сучасний словник літературознавчих термінів. – Х.: Ранок, 2003.
3. Довідник з теорії літератури / Авт.-упор. І.Д.Данильцова. – К.: А.С.К., 2001.
4. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. /За ред. Н.Михальської та Б.Щуравського. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.
5. Кузьменко В.І. Словник літературознавчих термінів. – К.: Український письменник, 1997.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови.- К.; Ірпінь ВТФ «Перун», 2004.
7. Літературознавча енциклопедія. У 2-х томах. / Упор. Ковалів Ю.І. – К.: Академія, 2007.
8. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т.Гром'яка, Ю.І.Коваліва, В.І.Теремка. – К.: ВЦ “Академія”, 2006.
9. Шевченко Н.В. Зарубіжна література. Практичний довідник. – Х.: Весна, 2009.

Інтернет сайти

1. Бібліотека світової літератури (оригінали та переклади): [http:// ae.lib.narod.ru](http://ae.lib.narod.ru)
2. Літературна інтернет-бібліотека школяра: [http:// litbook.by.ru](http://litbook.by.ru)
3. Антична література: [http:// pergam.chat.ru](http://pergam.chat.ru)
4. Електронна бібліотека "Джерело": [http:// ukrlib.com](http://ukrlib.com)
5. Бібліотека Українського центру: [http:// ukrcenter.com](http://ukrcenter.com)
6. Національна бібліотека України для дітей з віртуальною бібліографічною довідкою: [http:// chl.kiev](http://chl.kiev).